

במדינה

העם

הארורים

שרי ממשלת ישראל

יכנו זהות דוברי

ממשלת קובה בשנת 1939

המצפון עושה את כולנו מוגי-לב. אמר ויליאם שקספיר. ממשלת ישראל הו" כיחה זאת השבוע. היא התגלתה כבעלת מצפון. היא התגלתה גם כמוגת-לב.

לפני כשנתיים הוקרן על מסכי הארץ הסרט האמריקאי ספינת הארורים. הוא תיאר בצורה נאמנה למציאות פרשה ש- התחוללה לפני ארבעים שנה - פרשת האוניה הגרמנית ט.ט. לואיס, שהונצחה בהיסטוריה בשם ספינת הארורים.

ט.ט. לואיס הפליגה נמל המבורג ב-13 במאי 1939. כשעל סיפונה 937 פליטים יהודים, שניסו להימלט מהשוואה ההולכת וקרבה. יעדה של האוניה הגרמנית היה נמל קובה והיא הפליגה לשם בבירת השלטון הנאצי. יועצי התעמולה של היטלר שיערו מראש שאף אחת ממדינות העולם לא תסכים לתת מיקלט לפליטים היהודים. הם ביקשו לנצל את מסע ספינת הארורים כדי להמחיש בפני העולם כולו, שמכיוון שאין מדינה המוכנה לקלוט את יהודי אירופה, לא נותרה לגרמניה הנאצית הבירה אלא להשמדם.

במשך חודשים ארוכים היטלטה ט.ט. לואיס נמל לנמל מבלי שניתן יהיה לגנועיה לרדת. לבסוף נאלצה האוניה לחזור לאירופה, שם ירדו הפליטים כש- רובם סיים את דרכו במחנות-הריכוז.

"קול הפליטים זועק מהים". הדור רות, שלא היו עדים להתרחשות זו ושצפו בסרט, לא היו מסוגלים להבין את הני מוקים בהם השתמשו הממשלות השונות כדי למוע מיקלט מפליטי ט.ט. לואיס. "הרי זה לא אנושי", היתה תגובת הצופים בסרט בכל רחבי העולם. בישראל שימש הסרט הוכחה נוספת לכך כי "העולם כולו נגדנו".

אבל השבוע יכלו אזרחי ישראל להבין טוב יותר התגבר העולם לגורל הפליטים היהודים במלחמת-העולם השני- גיה ולא פעל להצלתם. ממשלת ישראל המחישה זאת בהתנהגותה והחלטותיה.

לפני כשבועיים יום ספן-השלום אייבי נתן רעיון הומניטארי ממדרגה ראשונה: לקלוט בישראל 400 מפליטי וייטנאם-השור- הים זה מיספר שבועות על סיפון האוניה ט.ט. לואיס. מול חופי מאנילה שבפיליפינים, מבלי שאף אחת ממדינות העולם תהיה מוכנה להורידם אל חופיה ולתת להם מחסה.

במברק ששיגר לראש-הממשלה כתב אייבי נתן: "כבנים לעם, שרבים מבניו ידעו בעבר גורל דומה, אין אנו יכולים לעמוד מנגד ולרחוץ בניקיון כפינו בטענה שאין העניין נוגע לנו. קול פליטי וייט-נאם זועק אלינו מן הים..."

נראה כי מברקו של אייבי נגע לליבו של בגין. הוא החליט להעלות את הצעה בישיבת הממשלה. ואז ניתן היה לשמוע מפיו כמה מהשרים את אותן חטענות, שטענו בשעתו ציגני אומות העולם נגד מתן מחסה לארורי ט.ט. לואיס.

ראשון המתנגדים היה שר-הפנים יוסף בורג. אחריו החרו שר-הדתות אהרון אבר- ציריא ושר-השיכון גדעון פת. שכל אחד מהם יכול היה בשקט לייצג את ממשלת קובה בשנת 1939. "אין זה לפי יכולתה של ישראל להיענות להצעה אנושית זו ולוא רק משום הכלל עניי עירך קודמים" - התחסד אבר-ציריא.

"בעקבות פליטים אלה עלולות להגיע לחופי ישראל אוניות פליטים נוספות ש- יראו בישראל מולט, נהדר איש סביון גדעון פת. אל אלה הצטרפו גם שר-החון משה דיין ושר החקלאות אריאל שרון, שטענו כי אין זו מעניינה של ישראל לדאוג לפליטי וייטנאם.

"לא כל כך יפים". הממשלה הת- גלתה לבסוף כבעלת מצפון. 11 משריה הצביעו בעד קליטת הפליטים. אבל ההח- לטה היתה מוגת-לב. במקום 400 הפליטים שהציע אייבי לקלוט בארץ - תכולת מטוס ג'אמבו, שידידיו ההולנדיים היו מר- כנים לממן כדי להטיס את הפליטים לארץ - החליטה הממשלה לקלוט רק 100 פלי- טים. כדי לא להעניק לאיבי את הילת

נה כראש המחלקה למימשל צבאי ב- מטכ"ל, וכמתאם הפעולות בשטחים. אחרי המשבר הגדול שפקד את חיל- המודיעין בעקבות מחדל הקונספציה ערב מלחמת יום-הכיפורים, הצליח גיית לשקם את החיל. הוא התגלה כאיש-מיקצוע מעו- לה. נועם הליכותיו וסבר פניו הפכו אותו אחד האנשים האהודים ביותר בקצונה ה- בכירה של צה"ל.

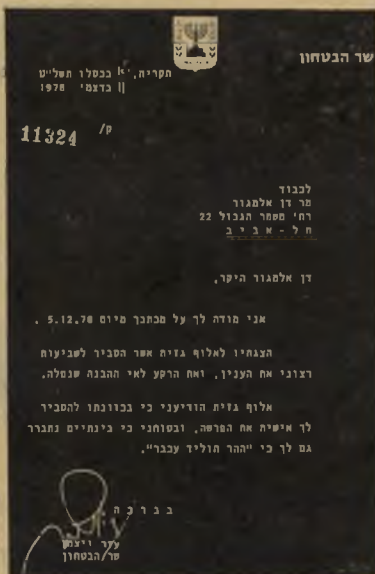
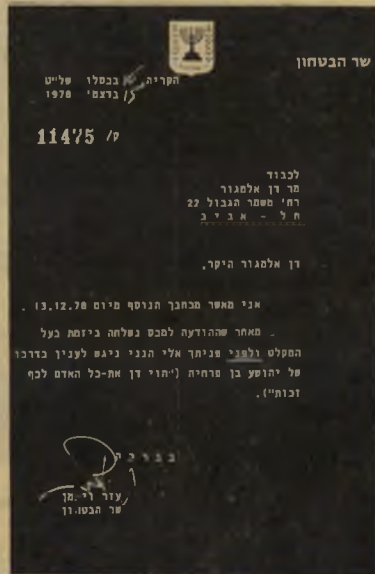
משום כך הדהימה פרשת מקלט-הטל- וויזיה את מכריו. "זהה עלייה", טענו רבים מהם. "לא ייתכן לייחס מעשה כזה לשלמה גיית, הידוע ביושרו ובהגינותו". לאלוף גיית היה הסבר משלו לפרשה. "כשאני מגיע מחוץ-לארץ, אמר לכתב

נה (מיל.) בצה"ל, שבמלחמת יום-הכיפור- רים, בהיותו סגן-אלוף בשיריון, היה ה- שבוי הישראלי בעל הדרגה הגבוהה ביותר שנפל בידי המצרים, היתה לכך משמעות מיוחדת.

טען יגורי באוזני כתב העולם הזה: "חלק ממה שהתחולל במלחמת יום-הכי- פורים אירע ביגלל התנהגות בלתי הו- למת של קצינים בכירים בצה"ל. "אסור שהעניין הזה יימשך. אחת הסי- בות לכך שבחרתי ללכת לפוליטיקה היתה שהעניין הזה ייפסק. אני מתכוון לדאוג לכך עד כמה שכוחי יאפשר זאת, שה- אלוף גיית יועמד לדין, ואם ימצא חייב - יבוא על עונשו".

האלוף שלמה גיית בקול מחוץ ורך

מכתביו של עזר וייצמן דרך אלמגור

כף זכות

העולם הזה, "מחכים לי אנשי ליד המטוס. אני נכנס להדר-ההמתנה במלחמת-העושה, אנשי מסדרים לי את הטעון סידור ואני נוסע הביתה.

"באותה טיסה הגענו לארץ בערב שבת. אחרי טיסה שנמשכה כ-20 שעות, לא המתנו למס אלא נסעתי ישר הביתה. אני מודה שטעיתי.

"העובדה היא", מוסיף האלוף גיית, "ש- עוד לפני שדן אלמגור פנה אל שר-הביט- חון, פניתי אני ביוזמי אל המכס. כמה ימים אחרי שהגעתי לארץ שלחתי להם מכתב, ובו ביקשתי הוראות כיצד עלי לנהוג ואל מי עלי לפנות כדי לשלם את המס על המכשיר שהבאתי. לגמרי במיקרה קיבלתי רק ביום הבא. האחר- רון מכתב-התשובה מהמכס, שבו נאמר לי להתקשר עם אדם מסויים כדי להסדיר את העניין, אני עומד להתקשר איתו מחר."

שר-הביטחון, עזר וייצמן, אימץ גירסה זו של גיית. הוא ראה בפרשה תקלה של היסח-הדעת בלבד, ולא נסיון להערים על המכס. על אמונתו זו הוא מתכוון להגן בכל כובד מישקלו, כדי ששמו של מפקד מסור ומעולה לא יוכתם דווקא ערב פרי- שתו מצה"ל.

ח"כ אסף יגורי הגיש השבוע שאילתה בנושא זה לשר-הביטחון, ובה ביקש מ- עזר וייצמן להשיב אם פירטי הפרשה נכור- גים. כן שאל יגורי את וייצמן, מה יש ברעתו לעשות בנושא זה.

שלמה גיית, שהוא כיום בן 53, החליף את האלוף אלי זעירא כראש אמ"ן מייד אחרי מלחמת יום-הכיפורים. האלוף בעל המראה הרגוע תמיד, הנראה יותר כאיש-מדע מאשר איש-צבא, הוא יליד תורכיה שעלה לארץ בהיותו בן שבע. בשנת 1944 הצטרף לפלמ"ח, ולחם בשור- רות פלוגה ח' בגירות ירושלים.

בשנת 1952 מונה שלמה גיית לראש לישכת סגן הרמטכ"ל, כאשר מרדכי ("מוטקה") מקלף נשא בתפקיד זה. גם כשמונה מקלף כרמטכ"ל וכסגנו כיהן משה דיין, המשקיף גיית בתפקיד ראש לישכת סגן-הרמטכ"ל. כעבור שנתיים, כאשר מונה דיין כרמטכ"ל, הפך גיית ראש-לישכתו.

אחרי שורה של תפקידים במטכ"ל, היה שלמה גיית ב-1962 סגן מפקד חטיבת גור- לנו. רק בשנת 1964 עבר לשורות המור- דיעין בצה"ל, חיל שבו שירת בתקופת מלחמת ששת-הימים. אחרי המלחמה מר-

חמור יותר הוא שילובם של שני הדר- ברים. האלוף ניצל את הזכות שניתנה לו או שנטל אותה עצמו, שמכונית תמתין לו ליד כבש המטוס, כדי לעשות מעשה הנראה כהברחה בגלוי ולאור היום." חמישה ימים אחרי ששיגר את מיכתבו לשר-הביטחון, צילצל הטלפון בביתו של דן אלמגור בשכונת אפקה שבתל-אביב. על הקו היה האלוף שלמה גיית. לדברי אלמגור, סתח גיית בעל הקול הרך והמתון את השיחה במילים: "יש לי אחות... אבל היא לא זונה."

לטענתו של אלמגור הודה גיית ב- פניו בנוכחות העובדות שהיו כלולות ב- מיכתבו לשר-הביטחון. הוא אישר, כי נהגו אומנם המתין לו ליד כבש המטוס וכי הוא עצמו ירד מהמטוס כשקופסת קרטון שבה היה מקלט טלוויזיה בידיו - ואז נכנס למכונית ויצא מתחום נמל-התעופה. אולם האלוף גיית טען בשיחתו עם דן אלמגור, ומאוחר יותר גם בשיחה עם כתב העולם הזה, כי המדובר אינו במקלט טלוויזיה צבעונית, אלא במקלט טלוויזיה שחור-לבן שמחירו הוא 130 דולאר בלבד וכל תשלום המס עליו מסתכם בסך של 4,000 ל"י. "בכלל לא הרווחתי שום דבר מהעסק", אמר גיית לאלמגור, "בדיוק כפי שיו אותו מקלט עצמו נמכר כמיצרך החור- דש בשק"ם."

גיית גם הסביר את פרשת המכונית הצבאית שהמתינה לו: "המטוס נחת ביום השישי בצהריים ולא רציתי לעכב את ה- נהג שלי. לכן לא שלחתי אותו עם המקי- לט לבדיקת המס. נכון שלא הצהרתי על הבאת הטלוויזיה, אבל כמה ימים אחרי- כך שלחתי מיכתב למנהל-המכס. מסרתי לו את הפרטים על מקלט הטלוויזיה שהבאתי, וביקשתי לשלוח לי חשבון לתשלום. עד היום לא קיבלתי חשבון."

גיית ביקש גם לדעת מדוע נזעק אל- מגור כלי-כך עד כדי כתיבת מיכתב לשרי- הביטחון. "מה? שאל, "מדברים על ה- עניין הזה?" "כן", השיב לו אלמגור. לדברי אלמגור, אמר גיית: "לא חשוב. אני בנושא הטלוויזיות כבר סגור." השיב לו אלמגור: "אבל יש שם מכו- גות-כביסה ומקררים."

"ההר הוליד

עכבר"

יום אחרי שיחת הטלפון בין האלוף גיית לבין אלמגור, שיגר שר-הביטחון עזר וייצמן, מיכתב לאלמגור. כותב וייצמן במיכתבו: "הצגתי את מיכתבך לאלוף גיית, אשר הסביר לשביעות-רצוני את ה- עניין ואת הרקע לאי ההכנה שנפלה. אלוף גיית הודיעני, כי בכוונתו להסביר לך אי- שיח את הפרשה ובטוחני, כי בינתיים נת- ברה לך, כי ההר הוליד עכבר."

אולם דן אלמגור לא הסכים עם דעתו של שר-הביטחון בעניין זה. כפי שהסביר, הוא היה סבור, כי אין לעבור על פרשה זו לסדר-היום וכי דינו של האלוף בצה"ל, הוא כדין כל אזרח אחר בענייני מס. תשובה למיכתבו של וייצמן, שיגר אליו אלמגור מיכתב נוסף שבו דיווח לו על שיחתו הטלפונית עם גיית. הוא סיים את מיכתבו במישפטים הבאים:

"כאיש סיפרות שמחתי לגלות כאן (בהס- כרים של גיית) אלמנטים יהודיים סידיים קלאסיים (יום השישי הקצר) הרצון לא להכביד על הנהג בערב-שבת - המטוס נחת בשעה 13.20). אך דומני שאילו יכלו שירות הנוסעים ואנשי הצוות שראו אתי געשהו של האלוף לחיווי את דעתם עליו! שמוע גירסה זו, היו משתמשים בביטוי יחיד של אמ"ן המוכר לי: הסתברות מוכה: חבל."

גם מיכתבו והשל אלמגור לא נשאר ללא מענה. יומיים אחרי-כך מיהר וייצמן לענות לאלמגור גם על מיכתבו השני: "מאחר שההודעה למסך שנשלחה ביוז- מת בעל המקלט ולפני פניתי אליך, הנני יגש לעניין כדרכו של יהושע בן פרחיה "הווי דן את כל האדם לכף זכות".

לגבי אלמגור הפרשה נסתיימה בכך. הוא סבר, כי יצא ידי חובתו האזרחית נכ: שהיפנה את תשומת-ליבו של שר- הביטחון לפרשה, שבינתיים עשה לה כ- ויים, במיוחד בקרב אנשי ציוותי-האוויר של אל-ע. הידיעה התגלתה והגיעה גם לאוזניו של ח"כ אסף יגורי, פורש ד"ש. גורי החליט לערוך בדיקה משלו בעניין. הוא הגיע על סמך מקורותיו למסקנה כי האלוף גיית "ניסה לייבא לארץ מקלט ולוויזיה ללא מס". לגבי יגורי, אלוף-מישי-